

Encyklopedia Solidarności

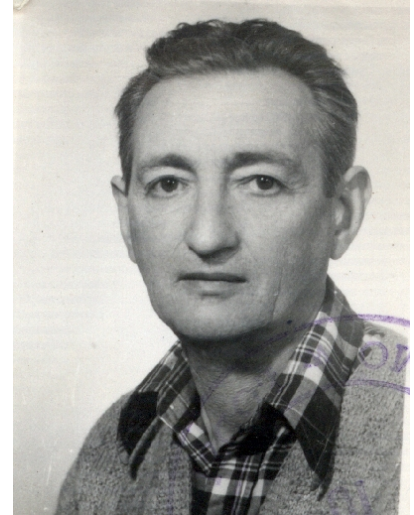
<https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/15748,Edelman-Marek.html>
2021-12-09, 14:05

Edelman Marek

Marek Edelman, ur. 1 I 1922 w Homlu (obecnie Białoruś) [wg innych źródeł 1 I 1919 w Warszawie], zm. 2 X 2009 w Warszawie. Absolwent Akademii Medycznej w Łodzi (1951), kardiochirurg.

Od 1939 członek Socjalistycznego Związku Młodzieży Przyszłość (Cukunft), następnie Powszechnego Żydowskiego Związku Robotniczego Bund. Od 1942 w Żydowskiej Organizacji Bojowej, IV/V 1943 uczestnik powstania w getcie warszawskim, po śmierci Mordechaja Anielewicza ostatni dowódca powstania, po jego upadku, z niewielkim oddziałem opuścił getto kanałami; w 1944 uczestnik Powstania Warszawskiego. Po wojnie zamieszkał w Łodzi. 1951-1967 lekarz w Państwowym Szpitalu Klinicznym nr 3 im S. Sterlinga w Łodzi, współpracownik prof. Jana Molla, pioniera leczenia zawałów serca w Polsce, z którym opracował metodę przeprowadzania operacji kardiologicznych w stanie rozległego zawału. 1967-1972 lekarz na Oddziale Kardiochirurgii w Klinice Wojskowej Akademii Medycznej, od 1972 ordynator Oddziału Intensywnej Terapii Szpitala im. Mikołaja Pirogowa w Łodzi. W 1968, w czasie politycznej nagonki władz PRL na osoby pochodzenia żydowskiego, jego żona Alina z dziećmi wyemigrowała do Francji; na Uniwersytecie Łódzkim odrzucono jego pracę habilitacyjną. 31 I 1976 sygnatariusz Listu 101 do Sejmu PRL przeciwko planowanym zmianom w Konstytucji. Od 1976 współpracownik KOR, następnie KSS KOR; 3-10 X 1979 sprawował opiekę medyczną nad uczestnikami głodówki w kościele Świętego Krzyża w Warszawie, podjętej na znak solidarności z aresztowanymi działaczami czechosłowackiej Karty 77.

Od IX 1980 w „S”, V/VI 1981 delegat na I WZD Regionu Ziemia Łódzka; członek ZR, delegat na I KZD. W 1981 członek Społecznego Komitetu Budowy Pomnika Powstania

Edelman Marek 2550 10.jpg

Data urodzenia 1-01-1922

Data śmierci 2-10-2009

Warszawskiego.

13 XII 1981 internowany w Ośr. Odosobnienia w Łęczycy, na skutek licznych interwencji (m.in. prezesa ZLP Jana Józefa Szczepańskiego i prezesa PAN Aleksandra Gieysztor) zwolniony 16 XII 1981. W 1983 odmówił władzom PRL udziału w Honorowym Komitecie Obchodów 40. rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim, natomiast SB uniemożliwiła mu udział w obchodach niezależnych 17 IV, jego list pod pomnikiem Bohaterów Getta odczytał Roman Zimand. 13 V 1984 współorganizator (z Jerzym Dłużniewskim, Markiem Czekalskim, Ryszardem Kostrzewą i Rafałem Kasprzykiem) RKW „S” Ziemi Łódzkiej; w 1985 podpisał list (z Władysławem Bartoszewskim, Janem Józefem Lipskim i Tadeuszem Mazowieckim) przeciw uniemożliwieniu Sewerynowi Blumsztajnowi powrotu do Polski. W 1987 członek grupy roboczej Fundacji Społecznej „S”, która miała zarządzać 1 mln dolarów przyznanych przez Kongres USA (władze uniemożliwiły działalność Fundacji). Od 18 XII 1988 członek KO przy Przewodniczącym „S” Lechu Wałęsie, kierował komisją współpracy z mniejszościami narodowymi; w 1989 uczestnik obrad Okrągłego Stołu w podzespole ds. służby zdrowia; przewodniczący Wojewódzkiego KO w Łodzi.

Od 1990 w ROAD, UD: członek Rady Głównej, UW. W 1993 uczestnik konwoju z pomocą humanitarną do Sarajewa; w 1999 wystosował apel o rozpoczęcie interwencji NATO w Kosowie. W 1999 współautor (z Jackiem Kuroniem) Listu otwartego do prezydenta Republiki Czeskiej Václava Havla przeciw budowie płotu w mieście Usti nad Łabą, mającego odgradzić czeskich mieszkańców od domów zamieszkałych przez Romów.

Publicysta, autor artykułów i książek z zakresu kardiologii, m.in.: "Zawał serca: z doświadczeń Oddziału Intensywnej Terapii Szpitala im. dr. M. Pirogowa w Łodzi" (Komitet Redakcyjny Posiedzeń Naukowych Oddziału Kardiologii i Reanimacji, Łódź 1975), wspomnienia "Getto walczy. Udział Bundu w obronie getta warszawskiego" (Wydawnictwo CK Bund, Łódź 1945; CDN, 1983), wyd. emigracyjne: "Getto walczy. W czterdziestą rocznicę. Agonia, walka i śmierć warszawskiego getta" (Polska Fundacja Kulturalna, Londyn

1983), "I była miłość w getcie" (Świat Książki, 2009). Historię jego życia spisała m.in. Hanna Krall w wywiadzie-rzecz "Zdażyć przed Panem Bogiem" (wyd. 1: Wydawnictwo Literackie, 1977), także: Witold Bereś, Krzysztof Burnetko, "Marek Edelman. Życie. Po prostu" (2009).

Odnaczony Orderem Orła Białego (1998), Honorowy Obywatel Miasta Łodzi (2000), Honorowy Obywatel m.st. Warszawy (2001); dr h.c. Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (2007), Uniwersytetu Jagiellońskiego (2009), Uniwersytetu w Yale, Université Libre w Brukseli; odznaczony francuską Legią Honorową (2008).

Od 19 VII 1978 rozpracowywany przez Wydz. III/WSiA KW MO/WUSW w Łodzi w ramach KE/SOR krypt. Eskulap/Ekstrema.

Mirosława Łątkowska|Adam Borowski

[Region Ziemia Łódzka, Łódź](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)